

Innihald

- 5 Fiti í makreli
- 10 Djóraæti á Landgrunninum nógv økt seinastu árin
- 14 Gróðurin vestanfyrri
- 17 Lutakastið 2012
- 17 Vísindavøkan 2012
- 18 Kaldari og feskari í 2012
- 20 Árstíðarbroytingar í línufiskiskapi á innaru leiðum
- 22 Pisurnar doyggja í hungri
- 24 Pisur sum vistfrøðiligt mát
- 26 Tveir nýggir doktarar í 2013
- 28 Havtaska ferðast millum gýtingarøki og føðiøki
- 31 Tilmælið um fiskiskapin 2013-2014
- 37 Verkætlanir á Havstovuni
- 42 Rakstur 2012
- 43 Ritgerðir 2012
- 45 Fyrilestrar 2012
- 47 Postari 2012

NORÐURLENDSKT UMHVØRVISMERKI
Svanamerktur prentlutur 541 705

Sjóvarmál 2013

Lagt til rættis: Havstovan | Ritstjórn: Hanna Elina Djurhuus og Dagunn H. J. Clementsen | Satsur og uppseting: Havstovan | Prent: Føroyaprent | Útgáva: Havstovan 2013 | Kápumynd: Fitikanningar av makreli, Poul Vestergaard og Jens Arni Thomassen | Tað er gaman í at nýta tilfar úr ritinum, um bert keldan verður upplýst | ISBN 978-99918-831-3-7

Oddagrein

Ein burðardygg og lønandi fiskivinna

Viðurskiptini í ymisku þórtunum av okkara fiskivinnu eru sera ójovn í hesum tíðum. Meðan uppsjóvarfiskivinnan ríður á einum aldukambi, er stórir partur av botnfiskavinnuni í einum aldudali.

Uppsjóvarvinnan hevur fingið nýggjar spennandi møguleikar, sum vit øll fegnast um. Men samstundis standa stórar avbjóðingar fyri framman. Hetta tilfeingið ferðast tvørtur um sjómørk og er tí felags ogn hjá strandalondunum. Einkiløgið er í, at órógv er í broytingartíðum, og tá er holl vitan neyðug, bæði fyri at skapa nýggjar semjur og fyri at umsita tilfeingið skilagott, undir nýggjum fortreytum. Her hevur Havstovan ein stóran leiklut.

Meðan náttúran er við okkum, tá tað kemur til uppsjóvarfisk, er hon ímóti okkum á Landgrunninum. Tilgongdin av fleiri av botnfiskasløgnum hevur svikið í nógv ár á rað, og teir fyrr so gevandi stovnamir av toski og hýsu eru lítið størri enn árliga veiðan plagdi at vera, tá væl stóð til. Lítið er til av nebbasild og fleiri sjófuglasløg eru álvarsliga minkað. Tað mugu vit taka til eftirtektar. Vit mugu vita hvat hendir og laga okkum eftir náttúrunar treytum. Hetta er serliga umráðandi, tá náttúran er kør.

Tað er uppgávan hjá Havstovuni at savna inn vitan, bæði um okkara tilfeingi og um tey viðurskipti í náttúruni, sum so ógvisluga ávirka livikorini í fiskivinnutjóðini Føroyar. Í dagliga arbeiðinum á Havstovuni verður nógv vitan savnað inn, bæði saman við sjófolki og við miðvísium kanningum við rannsóknarskipinum. Tað er drúgført arbeiði at skilja tað, ið hendir undir vatnskorpuni, og nýggja

vitanin kemur í bitum. Vit leggja doyðin á at almannakunngerá úrslitini so hvørt tey eru tøk.

Í hesum riti verður greitt frá nøkrum av kanningunum, sum Havstovan hevur fingist við, og sum vit meta hava almennan áhuga. Aftarlaga í ritinum er harumframt eitt yvirtil yvir verkætlanir, sum framvegis verða gjørdar. Harumframt ger Havstovan hópin av afturvendandi kanningum, fyri at skilja vistskipanirnar, sum eru grundarlag undir umsiting av tilfeinginum.

Nógv arbeiði verður lagt í at kanna uppsjóvarfisk og tað umhvørvi, sum hesin fiskur livir í. Í hesum riti verður greitt frá nøkrum av kanningunum á hesum øki.

Landgrunnurin er ein egin vistskipan. Greitt er frá kanningum av gróðri og æti til nebbasild, sjófugl, tosk og hýsu á innaru leiðum og havtasku.

Í 2013 fingi tveir nýggir doktarar sítt PhD-heiti við gransking á Havstovuni. Stóra talið av doktorum, ið eru útbúnir við gransking á Havstovuni, ber prógv um tað fakligt høgá stóðið, sum Havstovan hevur. Hesum eru vit errin av. Vit vilja halda fram við at útbúgva føroyskar granskarar, í tann mun fígging fæst.

Nógv arbeiði verður gjørt á Havstovuni, sum ikki er umrøtt í hesum riti, og enn meira er, sum vit av fíggingárum ikki fáa gjørt. Hetta er ikki nøktandi í longdini.

Endamálið við tí arbeiði, ið Havstovan ger, er at geva vitan til eina lønandi og burðardyggja fiskivinnu. Menning og vøkstur byggja altíð á fakliga vitan og tí átti at verið sjálvsagt, at landsins

myndugleikar, tá teir stinga út í kortið, hvussu landsins fíggingarorka skal raðfestast, fyrst hava í huga tað virksema og tær íløgur, ið skapa inntøkugrundarlag. Ein týðandi partur av hesari vitan kemur frá Havstovuni.

Vitanin, sum Havstovan saman við samstarvspartnarum fær til vega um uppsjóvarfisk og tað umhvørvi, sum hann livir í, er alneyðug, bæði í samráðingum og sum grundarlag undir burðardyggari umsiting av hesum virðismikla tilfeingi. Neyvan hava vit sæð allar broytingarnar í uppsjóvarfiskivinnuni enn, so einki er at ivast í, at nógv verður hjá Havstovuni at gera á hesum øki í árunum sum koma. Óneyðugt man vera at minna á, hvønn fíggingarlígan týðning hetta hevur fyri uppsjóvarvinnuna og fyri føroyska samfelagið.

Botnfiskavinnan við Føroyar hevur tað trupult og í alt ov nógvum førum er raksturinn ikki nógv lønandi. Fyri aftur at fáa eina stolta og inntøkugevandi botnfiskavinnu, mugu myndugleikarnir raðfesta fakliga vitan hægri – og brúka hana. Hetta krevur m.a., at Havstovan fær fígging til at gera fleiri kanningar, sum kunnu stuðla undir eini lønandi og burðardyggari vinnu. Eisini hava Føroyar tørv á einum rannsóknarskipi, ið nøktar nútíðar tørv. Slík íløg er alneyðug og lønar seg fleirfalt fyri fiskivinnutjóðina Føroyar.

Eilif Gaard, stjóri